13-166/83

BELÜGYMINISZTÉRIUM
Terv- és Pénzügyi Csoportfőnökség

48 102/15/1983.

TÁJÉKOZTATÓ

a Belügyminisztérium hivatásos állományából nyugállományba helyezettek és hozzátartozóik részére

1983

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /1

BELÜGYMINISZTÉRIUM
Terv- és Pénzügyi Csoportfőnökség

48 102/15/1983.

TÁJÉKOZTATÓ

a Belügyminisztérium hivatásos állományából nyugállományba helyezettek és hozzátartozóik részére

1983

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /2

TISZTELT NYUGDÍJASUNK!

Ez a tájékoztató az 1983. január 1-én érvényben levő rendelkezések alapján ad áttekintést a hivatásos állomány tagjai (hozzátartozói) nyugellátásra való jogosultságának főbb szabályairól, valamint a nyugállományba helyezettek jogairól és kötelezettségeiről.

A nyugdíjigény elbírálásával, a nyugdíj megállapításával és folyósításával összefüggő kérdésekre a **BM Terv- és Pénzügyi Csoportfőnökség Illetmény, Munkaügyi és Nyugellátási Osztály** (a továbbiakban: nyugdíjmegállapító szerv, postacíme: Budapest 62. Pf.: 314., irányítószám: 1903), illetve a **Nyugdíjfolyósító Igazgatóság** (a továbbiakban: NYUFIG, címe: Budapest XIII., Váci út 73., irányítószám: 1820) ad részletes felvilágosítást.

A nyugdíjas egyéb olyan kérdéseire, amelyre a tájékoztató nem ad választ, a gondozására kijelölt szervtől, illetve a volt szolgálati helye szerinti személyzeti, pénzügyi, egészségügyi szervétől, a nyugdíjas bizottságtól, továbbá a Nyugdíjas Klub vezetőségétől is kérhet tájékoztatást.

Kérjük, hogy az említett szervek írásban történő megkeresése esetén szíveskedjék a pontos személyi adatokat, lakcímet, valamint a hivatkozási számot (törzsszámot, iktatószámot) közölni.

Budapest, 1983. május hó.

BM Terv- és Pénzügyi Csoportfőnökség

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /3

TARTALOMJEGYZÉK

I. rész

A SZOLGÁLATI ÉS A ROKKANTSÁGI NYUGDÍJ MEGÁLLAPÍTÁSA, FOLYÓSÍTÁSA, A NYUGDÍJASOK EGYÉB JOGOSULTSÁGAI

1. Általános tudnivalók a nyugdíjak megállapításáról és folyósításáról 7
   Szolgálati nyugdíj ... 7
   Rokkantsági nyugdíj ... 10
2. A szolgálati és a rokkantsági nyugdíj folyósítása a nyugdíjas munkavállalása esetén ... 12
   Foglalkoztatott nyugdíjasok nyilvántartása ... 16
3. Nyugdíjasok részére járó egyéb — a nyugdíj folyósításához kapcsolódó — jogosultságok ... 16
   Családi pótlék ... 16
   Házastársi pótlék ... 17
   Jövedelempótlék ... 17

II. rész

NYUGÁLLOMÁNYBA HELYEZÉS UTÁN SZEREZHETŐ JOGOSULTSÁGOK

1. Nyugdíjkiegészítés megállapítása és mértéke ... 18
2. Szolgálati (rokkantsági) nyugdíj átcserélése öregségi (rokkantsági) nyugdíjra ... 19
3. Jubileumi jutalomra való jogosultság ... 19

III. rész

NYUGDÍJASOKRÓL (HOZZÁTARTOZÓIKRÓL) TÖRTÉNŐ GONDOSKODÁS, ŐKET MEGILLETŐ JOGOK ÉS KEDVEZMÉNYEK, A NYUGDÍJAS FEGYELMI FELELŐSSÉGE, A NYUGDÍJAS HOZZÁTARTOZÓINAK NYUGELLÁTÁSA

1. A nyugdíjasokról (hozzátartozóikról) történő gondoskodás ... 21
2. A nyugdíjasokat (hozzátartozóikat) megillető jogosultságok és kedvezmények ... 22

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /4

Nyugdíjas igazolvány 22
Egyenruha viselési jog 23
Egészségügyi ellátás 23
Üdülés, bölcsődei, óvodai és iskolai férőhelyek igénybevétele 24
Szolgálati lakásra való jogosultság 25
Kulturális intézmények látogatása 26
Szociális segély 26
Kedvezményes vasúti utazás 27

3. A nyugdíjas fegyelmi felelőssége 27

4. A nyugdíjas munkavállalásával (keresőfoglalkozásával) kapcsolatos tudnivalók 28

5. A nyugdíjas hozzátartozóinak nyugellátása 29
Özvegyi nyugdíj 29
Árvaellátás 31
Szülői nyugdíj 32

MELLÉKLETEK ..... 33—40

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /5

I. RÉSZ

A SZOLGÁLATI ÉS A ROKKANTSÁGI NYUGDÍJ MEGÁLLAPÍTÁSA ÉS FOLYÓSÍTÁSA, A NYUGDÍJASOK EGYÉB JOGOSULTSÁGAI

1. Általános tudnivalók a nyugdíjak megállapításáról és folyósításáról.

A nyugdíjjogosultság, a megállapítás és a folyósítás szabályait az 1971. évi 10. számú törvényerejű rendelet alapján, a fegyveres erők és fegyveres testületek hivatásos állományú tagjainak nyugdíjáról szóló — több alkalommal módosított — 22/1971. (VI. 1.) Korm. számú rendelet és annak belügyminiszteri végrehajtási utasítása tartalmazza. (Az említett rendelkezések egységes szerkezetbe foglalt szövege a Belügyi Közlöny 1981. évi 11. számában jelent meg.)

Az előzőekben említett kormányrendeletet módosító 5/1981. (III. 16.) MT számú rendelet 1981. július 1. napjával hatályba lépő rendelkezése szerint az a hivatásos állományú, aki ötvenedik életévét az említett határidő előtt, vagy 1981. december 31-ig betölti és legalább 25 év szolgálati idővel rendelkezik, jogosult, az 1981. július 1. előtt, vagy azt követően hatályos rendelkezések alapján járó nyugdíj közül választani. E rendelkezés alapján a kedvezőbb nyugellátást a nyugdíjmegállapító szerv hivatalból megállapítja. Erre való tekintettel a Tájékoztató, az 1981. július 1. előtt hatályos rendelkezésekre való utalást is tartalmazza a **korábbi szabály** megjelölésével.

Nyugállományba helyezéssel szüntetik meg a szolgálati viszonyát annak, aki szolgálati vagy rokkantsági nyugdíjra jogosultságot szerzett.

Szolgálati nyugdíj

Szolgálati nyugdíjra az szerzett jogosultságot, aki **huszonöt** (a korábbi szabály szerint húsz, őrnagy vagy annál magasabb rendfokozatú huszonöt) teljes év szolgálati idővel rendelkezik. A nyugdíjjogosultság és a nyugdíj mértéke szempontjából szolgálati időként az 1971. évi 10. sz. tvr. 33. §-a alapján számított és elismert időt kell figyelembe venni.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /6

A szolgálati nyugdíj alapja a nyugállományba helyezést megelőző tizenkét hónapban kapott összilletmény egy hónapra számított átlaga. A tízezer forint feletti átlagkereset-rész meghatározott „sávozott degresszív" módon vehető nyugdíjalapként számításba [6/1982. (II. 10.) MT számú rendelet].

Az illetményátlag számításnál figyelembe kell venni az alapilletményt, az illetményjellegű pótlékot, teljesítményi juttatást, pénzjutalmat, esetleges baleseti járadékot. A beszámítható jutalom nem lehet több, mint a jutalom nélkül számított illetményátlag összege. (1981. január 1. napját követően kapott tárgyjutalom ellenértéke nem számítható be a nyugdíjalapba.)

(A korábbi szabály szerint a nyugdíj összege nem lehet magasabb, mint a jutalom nélküli nyugdíjalap egy havi átlaga alapján 37 év szolgálati idő figyelembevételével számított nyugdíj.)

A szolgálati nyugdíj mértéke — 25 évtől 37 és annál több teljes szolgálati évek után — a nyugdíj alapjául figyelembe vett illetményátlag 65—83%-áig terjedhet. (1. számú melléklet. A korábbi szabály szerinti mértéket az 1/a. számú melléklet tartalmazza.)

A nyugdíjhoz a megállapítás évében, majd évenként rendszeresen 2%-os, de legalább egy minimális összegű emelés jár. Ennek összege változó, 1983. január 1-én 100,— Ft. A nyugdíjjal együtt folyósítják a különböző árintézkedések alkalmával adott jövedelemkiegészítéseket.

A megállapított szolgálati nyugdíjat

a) **teljes összegben kell folyósítani annak:**

— aki szolgálati viszonya megszüntetésekor az ötvenötödik életévét betöltötte;

— akinek szolgálati viszonyát hivatásos szolgálatra egészségi okból való alkalmatlansága miatt, vagy azért szüntették meg, mert számára szolgálati beosztást — neki fel nem róható okból — nem lehetett biztosítani.

b) **70%-os mértékben kell folyósítani annak:**

akinek szolgálati viszonyát ötven és ötvenötödik életéve között szüntették meg.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /7

c) **50%-os mértékben kell folyósítani annak:**
akinek szolgálati viszonyát az ötvenedik életéve betöltése előtt szüntették meg.

(A korábbi szabályban az a)—c) pontokban említett életkorok öt évvel alacsonyabb mértékben voltak megállapítva.)

Az, akinek a megállapított szolgálati nyugdíj 50, vagy 70%-át folyósítják, a teljes összegű szolgálati nyugdíjra ötvenötödik életéve betöltésével, vagy munkaképességének legalább 50%-os mértékű elvesztése esetén válik jogosulttá.

d) **Nem folyósítható** a megállapított szolgálati nyugdíj annak, akinek szolgálati viszonya ötvenötödik életéve betöltése, vagy megrokkanása előtt fegyelmi eljárás alapján szűnt meg (hivatásos szolgálatra méltatlanná vált), akit nem katonai fogdában végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltek, akit lefokoztak, illetve annak, aki hivatásos szolgálati viszonyáról lemondott.

Akinek szolgálati viszonya megszűnésekor a megállapított szolgálati nyugdíj nem volt folyósítható, nyugdíjfolyósítására csak ötvenötödik életéve betöltésekor, vagy munkaképességének legalább 67%-os mértékű elvesztése esetén válik jogosulttá.

A szolgálati nyugdíjnak az ötvenötödik életév betöltésekor vagy a csökkent mértékben folyósított nyugdíjnak teljes összegben történő folyósítására irányuló **kérelmet a nyugdíjmegállapító szervhez kell benyújtani.**

A szolgálati nyugdíj az illetménnyel való ellátottság befejezését követő naptól kerül folyósításra. A szolgálati viszony megszűnését követő két hónapra, a szolgálati viszony utolsó hónapjára fizetett illetménynek és rendszeres pótlékoknak megfelelő összegű — a nyugdíjat helyettesítő — illetmény jár. Ezért a nyugdíj folyósítása a szolgálati viszony megszűnését követő harmadik hónap első napjától kezdődik.

A nyugdíjas mind munkavállalás, mind egyéb jogok és kötelezettségek tekintetében az állományparancsban megjelölt hatálytól — tehát már az illetménnyel való ellátottság két hónapjában is — nyugdíjasnak minősül.

A nyugdíjat a NYUFIG folyósítja havonta utólag, általában azonos naptári napokon.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /8

Lehetőség van arra is, hogy a nyugdíjas a nyugdíját a lakóhelye szerint illetékes OTP fióknál vezetett átutalási betétszámlájára utaltassa. Ezt az igényt a pénzügyi szervnél a nyugdíjmegállapításhoz szükséges adatszolgáltató lap kitöltésekor kell bejelenteni. Amennyiben e lehetőséggel későbbi időpontban kíván élni, akkor a lakóhely szerint illetékes OTP fiókot kell felkeresnie.

Rokkantsági nyugdíj

Rokkantsági nyugdíjra jogosult, szolgálati idejére tekintet nélkül az, akinek szolgálati viszonyát rokkantság (hivatásos szolgálatra egészségi alkalmatlanság) miatt szüntették meg, vagy az aki a szolgálati viszony megszűnését követő 2 éven belül megrokkan, ha a rokkantság oka a szolgálati viszony alatt keletkezett és részére szolgálati nyugdíjat nem állapítottak meg.

A rokkantsági nyugdíj összegét az orvosilag véleményezett rokkantsági csoport és a rokkantság minősítése, továbbá az elismert szolgálati évek száma határozza meg. (2. és 3. számú melléklet. A korábbi jogszabály szerinti mértéket a 2/a. számú melléklet tartalmazza.)

A munkaképesség csökkenés mértékéről — az arra illetékes szervek megkeresésére — az Országos Orvosszakértői Intézet (I., vagy II. fokú) orvosi bizottságai (a továbbiakban: OOSZI) adnak szakvéleményt.

A rokkantsági nyugdíj alapjául szolgáló illetmény számítása azonos a szolgálati nyugdíjéval. A szolgálati nyugdíjhoz hasonlóan, az évenkénti emelés és a kiegészítés a rokkantsági nyugdíjast is megilleti.

A rokkantság

— **III.** csoportjába tartozik az, aki munkaképességét legalább 67%-os mértékben elvesztette;

— **II.** csoportjába tartozik az, aki munkaképességét teljesen elvesztette, de mások gondozására nem szorul;

— **I.** csoportjába tartozik az, aki munkaképességét teljesen elvesztette és mások gondozására szorul.

A rokkantság minősítése szerint meg kell különböztetni:

— szolgálati kötelmekkel összefüggő,

— szolgálati kötelmekkel nem összefüggő

rokkantságot.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /9

Szolgálati kötelmekkel összefüggő az a rokkantság, amely a szolgálati kötelezettségek teljesítésekor történt baleset, vagy szolgálati feladatok különös veszélye folytán keletkezett „foglalkozási" betegség következtében jött létre. A foglalkozási betegségek körét külön rendelkezések állapítják meg.

Rokkantsági nyugdíj a rokkantság tartamára jár.

A folyósítás kezdő időpontjára, a szolgálati viszony megszűnését követő két hónapra járó illetmény kifizetésére vonatkozó szabályok azonosak a szolgálati nyugdíj folyósításánál említettekkel.

A rokkantsági nyugdíjas az OOSZI által meghatározott következő felülvizsgálat időpontjáról és helyéről értesítést kap.

Ha a vizsgálat a rokkantság magasabb, vagy alacsonyabb csoportját, illetőleg rokkantság megszűnését véleményezi, a nyugdíjmegállapító szerv erről határozatot ad ki. A megállapított és folyósított rokkantsági nyugdíj összege a rokkantsági csoport változásától függően módosul.

A véglegesnek véleményezett rokkantság esetén a rokkantság fokának újabb véleményeztetésére csak akkor kerül sor, ha a nyugdíjas — állapotrosszabbodás címén — **ötvenötödik életéve betöltése előtt** kéri orvosi felülvizsgálatát.

Magasabb rokkantsági csoportba sorolás esetén a magasabb összegű nyugdíj az állapotrosszabbodás orvosi megállapítása hónapját követő hó első napjától esedékes.

Alacsonyabb rokkantsági csoportba sorolásnál az alacsonyabb összegű nyugdíj az állapotjavulás orvosi megállapítását követő második hónap első napjától esedékes.

Változatlan összegben folyósítják a nyugdíjat akkor, ha az orvosi felülvizsgálat alkalmával a rokkantságot a korábbival azonos csoportúnak véleményezik. (Ez esetben a nyugdíjmegállapító szerv határozatot nem ad ki.)

Beszüntetésre kerül a nyugdíj folyósítása akkor, ha az orvosi felülvizsgálat rokkantságot már nem véleményez. Ez esetben a nyugdíj folyósítását az orvosi megállapítás hónapját követő második hó első napjától szüntetik meg.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /10

Amennyiben az érdekelt a rokkantság megszüntetésének alapjául szolgáló I. fokú OOSZI szakvélemény ellen nem kíván fellebbezni, vagy a fellebbezési eljárás során a II. fokú OOSZI sem véleményezett rokkantságot, a határozat jogerőre emelkedése után a beszüntetett rokkantsági nyugdíj helyett szolgálati nyugdíj kerül megállapításra, ha a nyugdíjas az annak előfeltételeként előírt legalább 25 év (a korábbi jogszabály szerint 20 év) szolgálati idővel rendelkezik.

A jogosultság feltételeként szükséges szolgálati évek számába a rokkantsági nyugállományban töltött idő is — jogszerző időként — beszámít, de a nyugdíj mértékét nem befolyásolja. Ilyen esetben a szolgálati nyugdíjat a megszüntetett rokkantsági nyugdíj megállapításánál beszámított szolgálat idő és illetményátlag figyelembevételével, a szolgálati kötelmekkel nem összefüggő III. rokkantsági csoport szerint állapítják meg.

A szolgálat felső korhatára (55. életév) elérését követően a rokkantsági nyugdíjat állapotváltozás címén módosítani nem lehet.

Akinek a rokkantsága megszűnt és a szolgálati nyugdíj megállapításához előírt szolgálati idővel nem rendelkezik, vagy rendelkezik ugyan, de inkább szolgálatba visszaállítását kívánja, jelentkezzék még a jogorvoslati határidő letelte előtt a volt szolgálati helyén, ahol a szolgálatba történő esetleges visszaállítása kérdésében döntenek.

2. **A szolgálati, rokkantsági nyugdíj folyósítása a nyugdíjas munkavállalása esetén.**

A fegyveres erők és testületek hivatásos állományú tagjai szolgálati és rokkantsági nyugdíjának munkavégzés, keresőfoglalkozás folytatása esetén történő folyósítására, illetőleg korlátozására a társadalombiztosítási jogszabályok rendelkezései az irányadók.

Az 1983. január 1-től hatályos rendelkezéseket a 66/1982. (XII. 4.) MT számú rendelet, az 5/1982. (XII. 13.) SZOT számú szabályzat és a 7002/1982. (MüK 15.) számú ÁBMH irányelv tartalmazzák.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /11

Az alapvető szabályok a következők:

A munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági viszonyban, vagy bedolgozóként foglalkoztatott szolgálati, vagy rokkantsági nyugdíjas nyugdíját minden naptári év első napjától mindaddig folyósítani kell, amíg a foglalkoztatás ideje, a naptári év folyamán az 1260 órát (foglalkoztatási keret), vagy az ezen belül elért keresete a 60 000,— Ft-ot (keretösszeg) nem haladja meg.

Ha a nyugdíjast bedolgozóként, vagy olyan munkakörben foglalkoztatják, amelyben a munkaidő nem mérhető, vagy a munkajogi szabályok a kötelező munkaidőt nem határozzák meg, az elért kereset minden 50 forintját egy órai foglalkoztatásként kell számításba venni.

Foglalkoztatási keret szempontjából azokat az időket kell figyelembe venni, amelyekre a nyugdíjast munkaviszony, szövetkezeti tagsági, vagy bedolgozói jogviszony alapján, ugyanarra a naptári évre — a nyugdíjazás naptári évében az évnek a nyugdíj megállapítását követő tartamára — kereset illeti meg.

Figyelembe kell venni azokat az időket is, amelyre a nyugdíjas táppénzt, baleseti táppénzt, betegségi segélyt kapott. Ezeket az időket annyi órával kell számításba venni, ahány órára a nyugdíjast munkaszerződése, illetve szövetkezeti tagsági viszonya szerint foglalkoztatták volna.

Keresetként figyelembe kell venni a munkáért bármilyen jogcímen kapott, bérjellegű, és olyan természetbeni juttatást, amely után nyugdíjjárulékot vontak.

Ha a nyugdíjast a naptári év folyamán több munkáltatónál foglalkoztatják, a foglalkoztatások idejét, illetve azok tartama alatt elért kereseteket egybe kell számítani.

A foglalkoztatási keret annyiszor 105 órával, a keretösszeg pedig annyiszor 5000,— Ft-tal csökken, ahány teljes naptári hónapra a nyugdíjat a naptári év folyamán a foglalkoztatási keret és a keretösszeg kimerülése előtt szüneteltetni kellett, illetve ahány teljes naptári hónap a nyugdíjazás naptári évében a nyugdíj megállapításáig eltelt.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /12

Ha a nyugdíjas megbízás alapján, vagy bármilyen egyéb címen végez munkát, nyugdíját mindaddig folyósítani kell, amíg e tevékenységéből származó díjazása, tiszteletdíja a naptári év folyamán a 60 000,— Ft-os keretösszeget nem haladta meg. A foglalkoztatási keretre (1260 óra) ebben az esetben nem kell figyelemmel lenni.

A 60 000,— Ft-os keretösszeg szempontjából valamennyi díjazást, tiszteletdíjat stb. egybe kell számítani, ha a nyugdíjas több munkáltató részére végez munkát.

A díjazást, tiszteletdíjat abban a naptári évben — irányadó keretösszeg szempontjából — és arra a hónapra kell figyelembe venni, amelyben azt kifizették. (Kivéve azt az összeget, amelyet a naptári éven túli szüneteltetés alatt a túllépés évében végzett munkáért, a túllépés évét követően fizettek ki.)

Ha a nyugdíjas e tevékenység alapján táppénzben részesül, annak összegét a naptári évre irányadó keretösszegbe be kell számítani, a túllépés naptári évén túli szüneteltetés alatt kifizetett táppénz összegét azonban figyelmen kívül kell hagyni.

Itt is érvényes az a szabály, amely szerint a keretösszeg annyiszor 5000,— Ft-tal csökken, ahány teljes naptári hónapra a nyugdíjat a naptári év folyamán a keretösszeg kimerítése előtt szüneteltetni kellett, illetve ahány teljes naptári hónap a nyugdíjazás évében a nyugdíj megállapításáig eltelt.

Ha a nyugdíjast ugyanazon naptári éven belül munkaviszonyban, szövetkezeti tagsági, vagy bedolgozói jogviszonyban foglalkoztatják és megbízásért vagy bármilyen egyéb tevékenységért díjazást, tiszteletdíjat stb. is kap, a nyugdíját a naptári év első hónapjától addig kell folyósítani, amíg foglalkoztatásának az ideje a foglalkoztatási keretet, az ezen belül elért keresete, kapott díjazása, tiszteletdíja stb. a keretösszeget nem haladja meg. A foglalkoztatási keret számításánál a tiszteletdíj stb. minden 50 forintját egy órai foglalkoztatásként kell számításba venni.

A nyugdíj folyósítását nem érintik egyes juttatások, mint pl.: a jubileumi jutalom, a költségtérítés jellegű juttatás stb.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /13

A foglalkoztatási órakeret és a keretösszeg alóli mentesítés.

A munkáltató székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) **tanács** végrehajtó bizottságának munkaügyi feladatot ellátó szakigazgatási szerve, a foglalkoztatási keretet a munkáltató javaslata alapján felemelheti.

A keretösszeget ugyancsak a munkáltató javaslata alapján, **a munkáltató felett felügyeleti jogkört gyakorló miniszter,** országos hatáskörű szerv **vezetője** emelheti fel.

A foglalkoztatási órakeretnek a felemelése, a nyugdíjasra irányadó keretösszeget nem érinti, a keretösszeg felemelése azonban a felemelt keretösszeg eléréséig az órakorlátozás alól is mentesítést jelent.

Ha a nyugdíjas a reá irányadó foglalkoztatási órakeretet vagy keretösszeget túllépte, nyugdíját szüneteltetni kell.

A foglalkoztatás idejére, valamint az ezen időtartam alatt **elért keresetre tekintet nélkül kell folyósítani a nyugdíjat annak, aki vak, akinek a nyugdíja a SZOT által meghatározott összeget** (ez 1983-ban 2200, — Ft, mely évenként változik) **nem haladja meg, továbbá, akit a SZOT által meghatározott munkakörben foglalkoztatnak.**

Ilyen munkakörök pl.: az alsó fokú nevelési-oktatási intézményeknél az óvónői, a pedagógusi, valamint a gyermekintézményeknél a dajkai, a folyamatosan üzemelő egészségügyi és szociális intézményeknél a szakdolgozói, a népgazdaság minden területén a portási, éjjeliőri, telepőri, vadőri, fizikai állományú rendész, a fűtői, a takarítói stb. munkakörök.

A nyugdíj szüneteltetési és korlátozási szabályai eltérően alakulnak attól függően, hogy a nyugdíjast milyen jogviszonyban foglalkoztatják, a foglalkoztatási keretet, vagy a keretösszeget lépte-e túl, mennyi a túllépés összege, milyen címen kapja a nyugdíjat stb. Bizonyos esetekben a nyugdíj folyósítását a tárgyéven túl is szüneteltetik.

Ezen kívül, ha a foglalkoztatási keret, vagy keretösszeg kimerítése után a nyugdíjas olyan nyugdíjat vesz fel, amely őt nem illeti meg, az jogalap nélküli nyugdíjfelvételnek minősül, s azt a felelősségi szabályok szerint **vissza kell fizetnie.**

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /14

A felelősségi szabályok alkalmazása azzal szemben történik, **aki a jogszabályban előírt bejelentési, nyilatkozattételi kötelezettségének nem, vagy nem a valóságnak megfelelően tesz eleget.**

Ezért nagyon fontos — hiszen mind a nyugdíjasnak, mind a munkáltatónak érdeke fűződik hozzá —, hogy a foglalkoztatás megkezdésekor, illetve még azt megelőzően a nyugdíjas ismerje meg és tisztázza, hogy milyen, a nyugdíj folyósítását korlátozó rendelkezések vonatkoznak rá, illetve milyen előírt nyilatkozattételi és bejelentési kötelezettségei vannak.

Ezekben a kérdésekben **a nyugdíjas elsősorban a munkáltatójához fordulhat felvilágosításért.** Ha a munkáltató valamely kérdésben bizonytalan, a **nyugdíjas fordulhat kérdésével a területileg illetékes Társadalombiztosítási Igazgatósághoz (kirendeltséghez), valamint a nyugdíjfolyósító szervhez.**

A társadalombiztosítási szerveket tájékoztatási kötelezettség terheli, a megkeresésekre érdemben kötelesek válaszolni. (Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, Budapest 1820 Váci út 73.)

Foglalkoztatott nyugdíjasok nyilvántartása

A munkáltató a foglalkoztatott nyugdíjasokkal kapcsolatos adatokat — a bejelentési kötelezettségtől függetlenül — köteles nyilvántartani és a nyugdíjas nyilatkozatát 5 évig megőrizni.

3. A nyugdíjasok részére járó egyéb — a nyugdíjfolyósításhoz kapcsolódó — jogosultságok

Családi pótlék

A nyugdíjmegállapító szerv — igényjogosultság esetén — a családi pótlék folyamatos folyósítására a nyugdíj megállapításáról szóló határozatban intézkedik.

A családi pótlék a szolgálati viszony megszűnését követő két hónapra az illetménnyel együtt kerül kifizetésre, míg a nyugellátás folyósításának kezdetétől a NYUFIG a nyugdíjjal együtt folyósítja.

A **nyugdíjas,** a nyugdíj teljes vagy korlátozott mértékű folyósításának ideje alatt **köteles** a **családi pótlékra jogosultságot**

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /15

és a családi pótlék folyósítását érintő változásokat azok bekövetkezésétől számított nyolc napon belül a **NYUFIG-hoz írásban bejelenteni.**

Házastársi pótlék

Házastársi pótlékra az a nyugdíjas jogosult, akinek a saját jogú nyugellátása a társadalombiztosítási jogszabályokban mindenkor meghatározott összeget nem éri el. (1983-ban ez az összeg: 2600,— Ft.)

Az említett nyugdíjast a vele együttélő házastársa után akkor illeti meg házastársi pótlék, ha a házastársa az állandó özvegyi nyugdíjra jogosító életkort betöltötte, vagy rokkant és akinek nyugellátása, keresete, jövedelme az özvegyi nyugdíj legkisebb összegét nem haladja meg. (1983-ban ez havi: 1700,— Ft.)

Jövedelempótlék

Havi 180 forint jövedelempótlékot kell igénybejelentésre megállapítani a szolgálati, rokkantsági nyugdíjban részesülőknek a házastárs (élettárs) után, ha a házastársi pótlék kizárólag azért nem jár, mert a nyugdíj meghaladja azt az összeghatárt ameddig ahhoz házastársi pótlék állapítható meg, továbbá, ha a házastárs (élettárs) arra saját személyében nem jogosult.

Gyermek után — a családi pótlékra vonatkozó szabályok szerint — havi 130 forint jövedelempótlék folyósítására intézkedik a nyugdíjmegállapító szerv, ha családi pótlék a vonatkozó társadalombiztosítási jogszabályok rendelkezései szerint kizárólag azért nem jár, mert a nyugdíjas háztartásában egy gyermek van, vagy a gyermek árvaellátásban részesül, harmadéves szakmunkástanuló, szakmunkástanuló otthonban van elhelyezve. Nem jár a nyugdíjasnak jövedelempótlék az után a gyermek után, aki munkavégzése alapján jogosult munkabérkiegészítésre.

A jogosult részére megállapított családi pótlékot, házastársi pótlékot, jövedelempótlékot a NYUFIG a nyugdíjjal együtt folyósítja.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /16

II. RÉSZ

NYUGÁLLOMÁNYBA HELYEZÉS UTÁN SZEREZHETŐ JOGOSULTSÁGOK

1. Nyugdíjkiegészítés megállapítása és mértéke

A nyugdíjas nyugdíjának megállapítása után szerzett szolgálati idő alapján kérheti nyugdíjkiegészítés megállapítását.

Ilyen esetben szolgálati időként csak azt az időtartamot (vagy arányos részét) lehet figyelembe venni, amely időre a nyugdíj folyósítása részben vagy teljes egészében szünetelt.

Pl.: 50%-os mértékű nyugdíjfolyósítás esetén az egész évi folyamatos munkaviszonyból 6 hónapot;

70%-os mértékű nyugdíjfolyósítás esetén egy évi folyamatos munkaviszonyból annak 30%-át, tehát 110 napot lehet figyelembe venni.

Azt a munkában töltött időt, amelyre a megállapított nyugdíjat teljes összegben folyósították, a nyugdíjkiegészítés szempontjából nem lehet figyelembe venni.

A nem teljes évekre munkaviszonyban stb. töltött időket egybeszámítják. A keresőfoglalkozás alapján folytatott tevékenységgel (kisipari, mérnöki magángyakorlat stb.) töltött időt a nyugdíj szüneteltetése esetén sem lehet nyugdíjkiegészítés szempontjából figyelembe venni.

A nyugdíjkiegészítés mértéke minden — szolgálati időként elismert — újabb teljes év után a nyugdíj alapjául figyelembe vett illetményátlag egy és fél százaléka.

A nyugdíjkiegészítés megállapítása kérelemre történik. A kérelmet a **nyugdíjmegállapító szervhez** kell előterjeszteni. A kérelemhez **csatolni kell a munkakönyvet vagy annak hiteles kivonatát.** A kiegészítési igény elbírálásáról a kérelmezőt a nyugdíjmegállapító szerv határozatban értesíti.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /17

2. **Szolgálati (rokkantsági) nyugdíj átcserélése öregségi (rokkantsági) nyugdíjra.**

Az a nyugdíjas, akinek az ötvenötödik életéve betöltése előtt szolgálati nyugdíjat állapítottak meg, és ezt követően szolgálati időt szerez, ötvenötödik életévének betöltésekor a szolgálati nyugdíja **helyett,** — ha ez kedvezőbb — a társadalombiztosítási jogszabályok szerinti öregségi nyugdíj megállapítását kérheti.

Ha az előző bekezdésben említett nyugdíjasnak az ötvenötödik életéve betöltése után a szolgálati nyugdíj folyósításra kerül, akkor e nyugdíj helyett öregségi nyugdíj megállapítását akkor kérheti, ha az ötvenötödik életévének betöltése után legalább 36 havi keresettel rendelkezik.

A rokkantsági nyugdíjas is kérheti — életkorára tekintet nélkül — rokkantsági nyugdíjának a társadalombiztosítási jogszabályok szerinti rokkantsági nyugdíjra történő átcserélését, ha rokkantsági nyugdíja megállapítása után 36 havi keresettel rendelkezik és az átcserélés számára kedvező. **A nyugdíjátcserélési igényt** a nyugdíjasnak megfelelő okmányokkal alátámasztva, a **lakóhely szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatósághoz** (kirendeltséghez) kell benyújtania.

A nyugdíj **átcserélésének nincs hátrányos következménye,** mivel az érintett nyugdíjas az átcserélt nyugdíj folyósítása esetén is változatlanul jogosult azokra az egyéb kedvezményekre, amelyek a belügyi nyugdíjasokat megilletik (nyugdíjas igazolvány, egészségügyi ellátás stb.).

3. **Jubileumi jutalomra való jogosultság**

A munkaviszonyban álló nyugdíjas az esedékes (soron következő) jubileumi jutalomra jogosulttá válik, ha a hivatásos állományban elismert szolgálati ideje, valamint a nyugállományba helyezés után létesített munkaviszonyban töltött ideje együttesen a 25, 40, illetve az 50. évet eléri.

Aki a nyugállományba helyezése előtt a 25, vagy 35 éves szolgálati viszonya alapján a jubileumi jutalmat már felvette, a

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /18

következő jubileumi jutalomra a 25 évet követően a 40, illetve ha a 35. év után már részesült, az 50 évi munkaviszonya alapján jogosult.

A nyugdíjazás évében esedékessé váló jubileumi jutalmat nyugdíjazáskor ki kell fizetni. Ha a hivatásos állomány tagja a nyugdíjazáskor legalább 30, illetve 40 évi szolgálati idővel rendelkezik részére a következő 35, 45 éves szolgálati idővel járó jubileumi jutalmat a nyugdíjazáskor részére, elhalálozása esetén az örökösnek ki kell fizetni.

A jubileumi **jutalom kifizetését attól a munkáltatótól kell kérni, amelynél a nyugdíjas a jogosultságot megszerezte.** A jutalom összege a jogosultság időpontjában fennálló munkaviszonyban egy hónapra megállapított munkabér összegével egyenlő.

Ha a jutalom a jogosultság időpontjában bármilyen oknál fogva **nem került kifizetésre,** azt a nyugdíjas munkavállaló **a jogosultság időpontjától számított 3 éves elévülési időn belül kérheti** attól a munkáltatótól, ahol igényjogosultsága fennállott.

Ha a nyugdíjas időközben új munkáltatóval létesített munkaviszonyt — amennyiben az számára **kedvezőbb** —, a jutalmat az elévülési időn belül, **az újabb munkáltatótól kérheti.**

Itt hívjuk fel a **figyelmet,** hogy a **munkaviszonyban álló nyugdíjas mindazokra a járandóságokra jogosult,** amelyek a vele együtt munkaviszonyban levő, azonos körülmények és időbeosztás mellett munkát végző — nem nyugdíjas — munkavállalót megilletik (munkabér, munkaszüneti nap díjazása, alap- és pótszabadság, táppénz stb.). Egyes juttatásokban (munka- és védőruha, év végi részesedés, törzsgárda jutalom stb.) a foglalkoztató munkáltatónál érvényes kollektív szerződésben foglaltak szerint részesülhet.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /19

III. RÉSZ

NYUGDÍJASOKRÓL (HOZZÁTARTOZÓIKRÓL) TÖRTÉNŐ GONDOSKODÁS, ŐKET MEGILLETŐ JOGOK ÉS KEDVEZMÉNYEK, NYUGDÍJASOK FEGYELMI FELELŐSSÉGE, A NYUGDÍJAS HOZZÁTARTOZÓINAK NYUGELLÁTÁSA

1. Nyugdíjasokról (hozzátartozóikról) történő gondoskodás

A nyugdíjasokról (az elhunyt nyugdíjasok közvetlen hozzátartozóiról) történő gondoskodással kapcsolatos feladatokat belügyminiszteri parancs szabályozza. E parancs szerint a gondoskodás kiterjed:

— a szolgálati nyugállományba helyezettekre,

— a rokkantsági nyugállományba helyezettekre, nyugdíjuk folyósításáig,

— a nyugdíjas közvetlen hozzátartozóira (feleség, gyermek, szülő) ameddig részükre az ellátást (özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj) folyósítják.

Nem terjed ki a gondoskodás azokra a nyugdíjasokra (hozzátartozóikra), akiket:

— jogerős bírói ítélet, fegyelmi (becsületbírósági) eljárás alapján, vagy szolgálati viszonyukról való lemondás, nem katonai fogdában végrehajtandó szabadságvesztés miatt nyugállományba helyeztek;

— nyugállományba helyezésük után a bíróság jogerős, végrehajtható szabadságvesztésre ítélt.

A kizáró körülményektől eltekinteni rendkívüli esetekben — méltányolható körülmények figyelembevételével — lehet.

A nyugdíjasokkal (hozzátartozóikkal) az országos parancsnokságok, csoportfőnökségek, a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok, önálló osztályok és ezekkel egy tekintet alá eső szervek (a továbbiakban: gondoskodó szerv) foglalkoznak.

Illetékességük kiterjed:

— az állományukból nyugállományba helyezettekre (elhalálozásuk esetén a hozzátartozóikra);

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /20

— a szerv működési területén megszűnt jogelőd szerv nyugdíjasaira (hozzátartozóira);
— azokra a nyugdíjasokra és hozzátartozóikra, akiknek lakóhelye az egyébként illetékes szerv székhelyétől távol, más közigazgatási területre esik és ezért a lakóhelyük szerint kijelölt szerv gondoskodási hatáskörébe kerültek.

2. A nyugdíjasokat (hozzátartozóikat) megillető jogosultságok és kedvezmények

Nyugdíjas igazolvány

Az igazolvány a nyugdíjas részére biztosított kedvezmények igénybevételére való jogosultság, valamint az egyenruha viselés engedélyezésének igazolására szolgál.

Az igazolvány BM objektumokba történő belépésre, szolgálati fegyver viselésére és hivatalos intézkedésre nem jogosít.

Az egyenruhát viselő nyugdíjas, a katonai ellenőrző szervek és hatósági közegek felszólítására köteles igazolványát felmutatni.

Az igazolvány visszavonására kerül sor, ha a nyugellátásra való jogosultság megszűnik. A nyugdíjas ilyen esetekben köteles az igazolványát a kibocsátó szervhez 8 napon belül visszaküldeni. Visszavonásra kerül az igazolvány akkor is, ha arra a nyugdíjas méltatlanná válik (pl.: a közügyek gyakorlásától eltiltották).

Nem kerül visszavonásra az igazolvány, ha a nyugdíjas a nyugdíja teljes — vagy korlátozott — folyósítása, vagy a nyugdíjfolyósítás nem állandó jellegű szüneteltetése mellett munkát vállal.

Ha a nyugdíjas meghal, igazolványát közvetlen családtagjai tartoznak visszajuttatni a gondoskodó szervhez.

Ha az igazolvány elvész (megrongálódik), új igazolvány kiadását a gondoskodó szerv személyzeti osztályától lehet igényelni.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /21

Egyenruha viselési jog

A nyugdíjas — amennyiben nyugdíjas igazolványa erre jogosítja — a tényleges állomány részére rendszeresített egyenruhát utolsó rendfokozatának jelzésével — állományjelzés és derékszíj nélkül — viselheti.

Az egyenruhát ünnepélyes alkalomkor indokolt viselni. A nyugdíjasnak be kell tartani az öltözködési szabályokat. Az egyenruha tekintélyét sértő, elhasználódott, szennyezett egyenruhában, vagy hiányos öltözetben nyilvános helyen megjelenni nem lehet. Nem szabad az egyenruhát munkában — általában hétköznapi elfoglaltság idején —, vagy külföldön tartózkodás ideje alatt viselni.

Az egyenruha viselésére jogosultak az elhasználódott, vagy a rendszeresítésből kivont egyenruházatukat készpénzfizetés ellenében pótolhatják. A pótlást a gondoskodó szerv ruházati szolgálatától lehet kérni.

Egészségügyi ellátás

A nyugdíjasok Budapesten a tényleges szolgálatot teljesítőkkel azonos módon, míg családtagjaik (házastárs, élettárs, önálló keresettel nem rendelkező gyermek, közös háztartásban és eltartásban élő szülő) korlátozott mértékben vehetik igénybe a BM Korvin Ottó Kórház és Intézményei szolgáltatásait.

A nyugdíjasok és családtagjaik járóbeteg-ellátása a szakrendeléseken előzetes bejelentés, előjegyzés alapján történik. A fogászati rendeléseket a nyugdíjas csak személyében veheti igénybe.

A nyugállományba helyezettek fokozottabb egészségügyi ellátása érdekében a BM Korvin Ottó Kórház Szakorvosi Rendelőintézete 1983. január 1-től biztosítja a budapesti nyugdíjas állomány rendszeres egészségügyi szűrését — chronikus betegség esetén — gondozását. A belgyógyász kezelőorvos kijelölését a nyugdíjas a Szakorvosi Rendelőintézet Titkárságán személyesen kérheti.

A betegség miatt lakáson fekvő nyugdíjasok és családtagjaik ellátása az állami egészségügyi szolgálat útján történik. A nyugdíjasok és családtagjaik kórházi kezelést igénylő betegség

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /22

esetén csak előzetes helybiztosítás útján vehetik igénybe a Korvin Ottó Kórház fekvőbeteg osztályait. A családtagok felvételéhez kórházparancsnoki engedély szükséges.

Vidéken lakó nyugdíjasok és családtagjaik az állami egészségügyi intézmények szolgáltatásait vehetik igénybe, de szükség esetén előzetes helybiztosítással és külön engedéllyel a BM Korvin Ottó Kórház és Intézményei Szakrendeléseire és fekvőbeteg osztályaira is beutalhatók.

Gyógyüdülői, szanatóriumi beutalásokra az illetékes alapellátási orvosok és a szakrendelések tehetnek javaslatot. A családtagok gyógyüdülői, szanatóriumi beutalásához kórházparancsnoki engedély szükséges. **Beutalás esetén a nyugdíjasok és családtagjaik utazási költségeit a BM nem téríti meg.**

Üdülési, bölcsődei, óvodai és iskolai férőhelyek igénybevétele.

A nyugdíjasok és közvetlen hozzátartozóik (házastárs, élettárs, önálló keresettel nem rendelkező gyermek) jogosultak a Minisztérium kezelésében levő üdülők igénybevételére.

A jogosulttal közös elhelyezésben — amennyiben a férőhely lehetővé teszi — részt vehetnek az üdültetésben az unokái a vele közös háztartásban együttélő szülei és az önálló keresettel rendelkező gyermekei is, a kedvezményes üdülési díj kétszeres összegének térítése mellett.

A nyugállományúak elsősorban elő- és utóidényben üdültethetők, üdülői beutalóval való ellátásukat az a szerv végzi, melynek állományából nyugállományba kerültek, illetve, amelynek gondozásába tartoznak.

Nem utalható be az üdülőbe az:

— aki fertőző betegségben szenved;

— aki önmaga ellátására képtelen;

— aki büntetőeljárás alatt áll, akit fegyelmi okból helyezlyeztek nyugállományba.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /23

A Szocialista Hazáért Érdemrenddel rendelkező nyugdíjasok üdülői beutalását a BM Üdültetési- és Gyermekneveltetési Osztály — Budapest 126. Pf.: 121 1531 — központilag végzi.

A Szocialista Hazáért Érdemrenddel kitüntetett nyugdíjasok egyik évben elő- vagy utóidényben, a másik évben főidényben üdülhetnek. Igényüket évente augusztus 31-ig kell benyújtani. A határidőn túl érkező üdülési igényeket az osztály nem tudja kielégíteni.

A Budapesten lakó nyugdíjasok a Nánási úti és Római parti pihenőtelepeket nyugdíjas igazolvány, közvetlen hozzátartozóik pedig az erre a célra rendszeresített igazolvány felmutatásával látogathatják. A hozzátartozók igazolványát a gondoskodó szerv titkárságai adják, melyet évente május 1-ig a kiadó szervnél kell érvényesíteni.

Szolgálati lakásra való jogosultság

A nyugdíjas (elhalálozása esetén házastársa) a szolgálati lakás megtartására jogosult.

A lakásbérleti jogviszony folytatására való jogosultságot a lakás felett rendelkező BM szerv a nyugdíjas kérésére, határozatilag elismeri.

Akit fegyelmi (becsületbírósági) vagy büntetőeljárás alapján helyeztek nyugállományba, az a szolgálati lakás bérleti jogviszonyának folytatására nem jogosult, a lakás jogcím nélküli rosszhiszemű használójává válik. A szolgálati lakás használati jogviszonyának rendezése a hatályos belügyi lakásgazdálkodási utasításban előírtak szerint történik.

A munkaköri jellegű szolgálati lakásból a nyugdíjast (ha elhunyt, hozzátartozóit) kihelyezik akkor is, ha egyébként a szolgálati lakás bérleti jogviszonyának a folytatására jogosult. Részére azonban a használt szolgálati lakással azonos nagyságú és komfort fokozatú, vagy az igényjogosultsága mértékének megfelelő szobaszámú és azonos komfort fokozatú lakást kell biztosítani. Kevesebb szobaszámú, vagy alacsonyabb komfort fokozatú lakás biztosítása esetén a nyugdíjast, a két lakás közötti lakáshasználatbavételi díj különbözete illeti meg.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /24

Azt a nyugdíjast, aki BM szolgálati lakását beköltözhető állapotban kevesebb szobaszámú lakás ellenében a BM rendelkezésére bocsátja, az átadott, illetőleg a részére csereként juttatott BM szolgálati lakásra megállapítható lakáshasználatbavételi díj különbözet 2—4 szerese illeti meg.

Ha a nyugdíjas szolgálati lakásának bérleti jogviszonyáról cserelakás biztosításának igénye nélkül lemond, abból kiköltözik és a lakást beköltözhető állapotban a lakás felett rendelkező szerv részére átadja, a lakásra megállapított használatbavételi díj négyszeresére tarthat igényt.

A térítés kifizetésére a lakás felett rendelkező BM szerv intézkedik.

A nyugdíjasok a BM szolgálati lakásukkal kapcsolatos rendelkezési jogosultság vonatkozásában — előzetes engedély alapján — élhetnek mindazon jogokkal, amelyeket a hatályos belügyi lakásgazdálkodási utasítás számukra biztosít (pl.: albérleti jogviszony létesítése stb.).

A nyugdíjasok lakásügyeikkel kapcsolatos problémákkal, kérelmekkel a BM szolgálati lakás felett rendelkező szervhez, illetőleg utolsó szolgálati helyükhöz fordulhatnak.

Kulturális intézmények látogatása

A BM Művelődési Házba (Budapest V., Zrínyi u. 5.) nyugdíjas igazolvánnyal lehet belépni. A nyugdíjasok közvetlen hozzátartozói (feleség, önálló keresettel nem rendelkező gyermek) térítés ellenében éves belépőjegyet kaphatnak.

A művelődési ház keretében „Nyugdíjas Klub" működik, társadalmi vezetőség irányítása mellett. Tagja lehet minden nyugdíjas, ha jelentkezését a vezetőség elfogadja.

A belügyi szervek, illetőleg más fegyveres szervek művelődési házait a nyugdíjasok, valamint családtagjaik az adott intézmény szabályai szerint látogathatják.

Szociális segély

Nyugdíjasok segélyezésére indokolt esetben, elsősorban váratlanul bekövetkezett nagyobb anyagi megterhelés (haláleset, súlyos, hosszantartó betegség, elemi csapás), valamint több el-

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /25

tartásra szoruló személyről való gondoskodással járó anyagi nehézségek, illetve egyéb okok miatt fennálló kedvezőtlen szociális körülmények esetén kerülhet sor.

A **segélykérelmet** — megfelelően indokolva — **a gondoskodó szervhez kell benyújtani.** A kérelemben az indokolás mellett, a gyorsabb ügyintézés érdekében, a legfontosabb személyi és nyugdíjadatokat fel kell tüntetni.

Kedvezményes vasúti utazás

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a nyugdíjasok részére évente rendszeresen megküldi a kedvezményes MÁV utazási igazolványt, amely négy menettérti vagy nyolc egy útra érvényes 50%-os mérséklésű menetdíjkedvezményre jogosít, amely 1983. január 1-től kiterjed a távolsági autóbusz-közlekedésre is. A nyolc utazási lehetőséget a nyugdíjas vasúton vagy autóbuszon, illetőleg megosztva, vasúton és autóbuszon a jövőben egyaránt igénybe veheti.

A nyugdíjas igényjogosult hozzátartozóját amennyiben saját jogán nem jogosult, évenként egyszer 50%-os MÁV vasúti utazási kedvezmény illeti meg. A nyugdíjas a kedvezmény igénybevételéhez szükséges Betétlapot és Utalvány-t a gondoskodó szerv pénzügyi szolgálatától igényelheti.

Az utazásban való részvétel feltételeiről, az utazási szabályokról az utalványt kiadó szervtől lehet felvilágosítást kérni.

3. A nyugdíjas fegyelmi felelőssége

A nyugállományba helyezett köteles a hivatásos állomány volt tagjához méltó magatartást tanúsítani. Ennek megszegése esetén — ha cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem esik — a BM hivatásos állományának fegyelmi szabályzata alapján kell felelősségre vonni.

Nyugállományúval szemben a fegyelmi eljárás lefolytatására az állandó lakhelye szerint illetékes megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság jogosult.

A BM Határőrség nyugállományú tagjaira az MNK Fegyveres Erőinek Szolgálati Szabályzata, Becsületbírósági Szabály-

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /26

zata vonatkozik azzal, hogy a honvédelmi miniszternek biztosított jogkört a belügyminiszter gyakorolja.

Az állami tűzoltóság területi szervei állományából nyugállományba helyezettek fegyelmi felelősségét külön fegyelmi szabályzat tartalmazza.

4. **A nyugdíjas munkavállalásával (keresőfoglalkozásával) kapcsolatos tudnivalók**

A nyugdíjas munkaviszonya létesítésének, keresőfoglalkozása folytatásának, illetve jövedelemszerzésének egyes feltételeit belügyminiszteri parancs szabályozza. A parancs szerint a nyugdíjas:

a) csak olyan munkaviszonyt létesíthet, illetve csak olyan keresőfoglalkozást folytathat, amely nem sérti a hivatásos állományútól is megkívánt magatartási szabályokat, és amely méltó a hivatásos szolgálatban betöltött beosztásához és a nyugállományban viselt rendfokozatához;

b) nem létesíthet olyan munkaviszonyt, vagy nem folytathat olyan keresőfoglalkozást, illetve jövedelemszerzésre irányuló tevékenységet, amely következtében összeférhetetlen helyzet jöhet létre. Így összeférhetetlen, ha olyan szervnél vállal munkát:

— amellyel nyugállományba helyezését megelőzően fölérendeltségi viszonyban volt,

— ahol nyugdíjazását megelőzően elöljáró (parancsnok) volt, vagy ahol

— közeli hozzátartozójával alá-, vagy fölérendeltségi viszonyba kerülne;

c) tudományos, oktatói, művészi, írói tevékenység kivételével csak egy keresőfoglalkozást folytathat;

d) kiskereskedői, önelszámolói tevékenységet nem folytathat, ilyen tevékenységet folytatóknál alkalmazottként sem dolgozhat;

e) tiszt, jövedelemszerzésre irányuló, szakképesítéshez nem kötött fizikai munkát nem végezhet;

f) alezredesnek és alacsonyabb rendfokozatúnak, ha a munkaviszony, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony,

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /27

vagy keresőfoglalkozás létesítésénél az a), e) pontban foglalt követelmények betartása vítás, kérnie kell a gondoskodás tekintetében illetékes szerv vezetőjének (parancsnokának) állásfoglalását;

g) részére, ha nyugdíjának alacsony összege, vagy szociális körülményei indokolják, az f) pontban említett vezető (parancsnok) a d)—e) pontban foglalt rendelkezések alól mentesítést adhat.

Amennyiben a nyugdíjas a fentiekben előírt kötelezettségét tudatosan megszegi, illetve az előírt magatartási szabályokkal figyelmeztetés ellenére szembehelyezkedik, fegyelmileg felelősségre vonható.

5. A nyugdíjas hozzátartozóinak nyugellátása

A nyugdíjas elhalálozását volt szolgálati helyéhez, vagy a kijelölt gondoskodó szervhez kell bejelenteni. Az elhunyt nyugdíjas méltó végtisztességének megadásáról külön belügyi rendelkezés intézkedik. Ez szabályozza a BM, illetve valamely testülete halottjává nyilvánítás feltételeit is. Az elbírálás az elhunyt munkája, érdemei figyelembevételével történik.

Amennyiben az elhunyt nyugdíjas a Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosa volt, a vonatkozó párthatározat értelmében eltemettetéséről a lakóhelye szerint illetékes pártbizottság gondoskodik, ezért a halálesetet oda is be kell jelenteni.

Az elhalálozást a NYUFIG-nak is be kell jelenteni. **Az igényjogosult hozzátartozók nyugellátásra (árvaellátásra) vonatkozó igényét is e szervnél kell bejelenteni.**

Az elhunyt nyugdíjas után az igényjogosult hozzátartozók a következő ellátásban részesülhetnek:

Özvegyi nyugdíj

Ideiglenes özvegyi nyugdíjra jogosult a nyugdíjas halálától számított egy éven át a nyugdíjas felesége (élettársa), aki a nyugdíjassal annak haláláig együtt élt.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /28

Állandó özvegyi nyugdíjra jogosult az özvegy, ha:

— férje halálakor rokkant, a rokkantság tartamára;
— férje halálakor az ötvenötödik életévét betöltötte;
— férje jogán árvaellátásra jogosult legalább két gyermek eltartásáról gondoskodik, addig, amíg legalább egy gyermek után árvaellátást kap;
— férje, annak a szolgálati kötelmekkel összefüggőnek minősített baleset (betegség) következtében halt meg, amely miatt a szolgálati viszonyát megszüntették;
— férjét a Belügyminisztérium vagy valamely testülete halottjává nyilvánították, férje halálától számított öt évig.

A jogosultság időtartamát a megállapító határozat tartalmazza.

Özvegyi nyugdíjra jogosult — a feleséggel azonos feltételek mellett — az a nő, aki a nyugdíjassal annak haláláig:
— megszakítás nélkül tíz évet együtt élt, vagy
— egy éven át megszakítás nélkül együtt élt és az együttélésből gyermek született.

Özvegyi nyugdíj megilleti a férjet is, ha teljesen munkaképtelen, és
— őt a feleség, halálát megelőző egy éven át saját háztartásában túlnyomórészt eltartotta, vagy
— a bíróság a férj részére tartásdíjat állapított meg.

Az özvegyi nyugdíj összege az elhunyt nyugdíjának 60%-a, élettárs esetében 50%-a.

Az özvegyi nyugdíjat az elhalálozás hónapjának első napjától — a jogosultság fennállásáig — munkaviszonyra, keresőfoglalkozásra (jövedelemre) tekintet nélkül, teljes összegben folyósítják. Az egyébként munkavégzés esetén járó munkabérkiegészítéseket az özvegyi nyugdíjjal folyósítják. Ezért az **özvegynek be kell jelentenie munkáltatójánál, hogy özvegyi nyugdíjával munkabér-kiegészítésben is részesül.**

Az özvegyi nyugdíj megszűnik, ha az özvegy feleség ötvenötödik életévének betöltése előtt házasságot köt. A jogosultság időtartamát egyébként a megállapító határozat tartalmazza.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /29

Feléled az özvegyi nyugdíj jogosultsága annak az özvegynek, akinek özvegyi nyugdíja nem újabb házasságkötés miatt szűnt meg, ha az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított tizenöt éven belül megrokkan, vagy az ötvenötödik életévét betölti és végkielégítést nem vett fel. Ha az özvegyi nyugdíjra többen jogosultak, azt közöttük meg kell osztani.

Az özvegyet csak egy nyugellátás illeti meg. Aki több címen jogosult nyugdíjra (pl. saját jogán is) az a számára kedvezőbbet választhatja.

Végkielégítés jár annak az özvegynek, akinek egy éven túl is járó özvegyi nyugdíjra jogosultsága újabb házasságkötés miatt szűnt meg.

Az özvegyi nyugdíj továbbfolyósítása helyett végkielégítést kérhet az, akinek özvegyi nyugdíjra jogosultságát az újabb házasságkötés nem szünteti meg. A végkielégítés az özvegyi nyugdíj egy évi összegével egyenlő, amit a házasság megkötését követő egy éven belül lehet érvényesíteni.

Árvaellátás

Árvaellátás jár az elhunyt nyugdíjas gyermekének, mostohagyermekének és örökbefogadott gyermekének. Árvaellátás jár a nevelt gyermeknek, testvérnek és unokának is, ha őt a meghalt saját háztartásában eltartotta és a gyermeknek tartására köteles és képes hozzátartozója nincs.

Az árvaellátás az árva tizenhatodik életévének betöltéséig jár. Ha az árva nappali tagozaton közép- vagy felsőfokú tanulmányokat folytat, az árvaellátás a tanulmányok befejezéséig, de legfeljebb a huszonötödik életév betöltéséig jár. A rokkant árva, életkorára tekintet nélkül jogosult árvaellátásra.

Az árvaellátás összege árvánként az özvegyi nyugdíj fele. Az özvegyi nyugdíjjal azonos összegű árvaellátás jár annak:

— akinek mindkét szülője meghalt, vagy

— akinek életben levő szülője rokkant, vagy

— akit életben levő szülője elhagyott és róla nem gondoskodik.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /30

Nem szűnik meg az árvaellátásra jogosultság, ha az árva vagy az életben maradt szülője házasságot köt, vagy az árvát örökbe fogadják.

Szülői nyugdíj

Szülői nyugdíjra jogosult az a rokkant szülő (nagyszülő), akit az elhunyt nyugdíjas, halálát megelőző egy éven át túlnyomórészben eltartott.

A szülői nyugdíjra jogosultság szempontjából orvosi vizsgálat nélkül rokkantnak kell tekinteni azt a szülőt (nagyszülőt), aki a hatvanötödik, ha nő, a hatvanadik életévét betöltötte.

Szülői nyugdíjra jogosult a mostoha, illetve nevelőszülő is, ha a szülői nyugdíjhoz szükséges, fentiekben már említett feltételekkel rendelkezik, és az elhaltat legalább tíz éven át eltartotta.

Ha a szülői (nagyszülői) nyugdíjra jogosultsághoz szükséges feltételek az elhalálozás időpontjában nem állnak fenn, a szülői nyugdíj csak abban az esetben jár, ha a szülő az elhalálozástól számított tíz éven belül megrokkan, és tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

A szülői nyugdíj összege azonos az özvegyi nyugdíj összegével. Ha a szülői nyugdíjra többen jogosultak, azt közöttük egyenlő arányban kell megosztani.

A szülői nyugdíj a nyugdíjas elhalálozása hónapjának első napjától, munkaviszonyra, keresőfoglalkozásra tekintet nélkül teljes összegben jár.

Az özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj együttes összege nem haladhatja meg az özvegyi nyugdíj két és félszeresét.

Az elhunyt nyugdíjas jogán járó ellátásokat kérelem alapján a NYUFIG állapítja meg és folyósítja.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /31

1. számú melléklet

A SZOLGÁLATI NYUGDÍJ ÖSSZEGE

Ha a teljes szolgálati évek száma	havi illetményátlag százaléka
25	65.0
26	66,0
27	67,5
28	69,0
29	70,5
30	72,0
31	73,5
32	75,0
33	76,5
34	78,0
35	79,5
36	81,0
37 és ennél több	83,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /32

1/a. számú melléklet

A SZOLGÁLATI NYUGDÍJ ÖSSZEGE
1981. július 1. előtt

Ha a teljes szolgálati évek száma	havi illetményátlag százaléka
20	60,0
21	61,0
22	62,0
23	63,0
24	64,0
25	66,0
26	68,0
27	70,0
28	72,0
29	74,5
30	77,0
31	79,5
32	82,0
33	84,0
34	86,0
35	88,0
36	89,0
37 és ennél több	90,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /33

2. számú melléklet

A SZOLGÁLATI KÖTELMEKKEL NEM ÖSSZEFÜGGŐ ROKKANTSÁG ESETÉN A ROKKANTSÁGI NYUGDÍJ ÖSSZEGE

Ha a teljes szolgálati évek száma	a rokkantság III. csoportjában az illetményátlag %-a:	a rokkantság II. csoportjában az illetményátlag %-a:	a rokkantság I. csoportjában az illetményátlag %-a:
0	50,0	55,0	60,0
1	50,5	55,5	60,5
2	51,0	56,0	61,0
3	51,5	56,5	61,5
4	52,0	57,0	62,0
5	52,5	57,5	62,5
6	53,0	58,0	63,0
7	53,5	58,5	63,5
8	54,0	59,0	64,0
9	54,5	59,5	64,5
10	55,0	60,0	65,0
11	55,5	60,5	65,5
12	56,0	61,0	66,0
13	56,5	61,5	66,5
14	57,0	62,0	67,0
15	57,5	62,5	67,5
16	58,0	63,0	68,0
17	58,5	63,5	68,5
18	59,0	64,0	69,0
19	59,5	64,5	69,5
20	60,0	65,0	70,0
21	61,0	66,0	71,0
22	62,0	67,0	72,0
23	63,0	68,0	73,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /34

Ha a teljes szolgálati évek száma	a rokkantság III.	II.	I.
	csoportjában az illetményátlag %-a:		
24	64,0	69,0	74,0
25	65,0	70,0	75,0
26	66,0	71,0	76,0
27	67,5	72,5	77,5
28	69,0	74,0	79,0
29	70,5	75,5	80,5
30	72,0	77,0	82,0
31	73,5	78,5	83,5
32	75,0	80,0	85,0
33	76,5	81,5	86,5
34	78,0	83,0	88,0
35	79,5	84,5	89,5
36	81,0	86,0	91,0
37 és ennél több	83,0	88,0	93,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /35

2/a. számú melléklet

A SZOLGÁLATI KÖTELMEKKEL NEM ÖSSZEFÜGGŐ ROKKANTSÁG ESETÉN A ROKKANTSÁGI NYUGDÍJ ÖSSZEGE 1981. július 1. előtt

Ha a teljes szolgálati évek száma	a rokkantság III. csoportjában az illetményátlag %-a:	a rokkantság II. csoportjában az illetményátlag %-a:	a rokkantság I. csoportjában az illetményátlag %-a:
0	50,0	55,0	60,0
1	50,5	55,5	60,5
2	51,0	56,0	61,0
3	51,5	56,5	61,5
4	52,0	57,0	62,0
5	52,5	57,5	62,5
6	53,0	58,0	63,0
7	53,5	58,5	63,5
8	54,0	59,0	64,0
9	54,5	59,5	64,5
10	55,0	60,0	65,0
11	55,5	60,5	65,5
12	56,0	61,0	66,0
13	56,5	61,5	66,5
14	57,0	62,0	67,0
15	57,5	62,5	67,5
16	58,0	63,0	68,0
17	58,5	63,5	68,5
18	59,0	64,0	69,0
19	59,5	64,5	69,5
20	60,0	65,0	70,0
21	61,0	66,0	71,0
22	62,0	67,0	72,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /36

Ha a teljes szolgálati évek száma	a rokkantság III.	II.	I.
	csoportjában az illetményátlag %-a:		
23	63,0	68,0	73,0
24	64,0	69,0	74,0
25	66,0	71,0	76,0
26	68,0	73,0	78,0
27	70,0	75,0	80,0
28	72,0	77,0	82,0
29	74,5	79,5	84,5
30	77,0	82,0	87,0
31	79,5	84,5	89,5
32	82,0	87,0	92,0
33	84,0	89,0	94,0
34	86,0	91,0	96,0
35	88,0	93,0	98,0
36	89,0	94,0	99,0
37 és ennél több	90,0	95,0	100,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /37

A SZOLGÁLATI KÖTELMEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ ROKKANTSÁG ESETÉN A ROKKANTSÁGI NYUGDÍJ ÖSSZEGE

Ha a teljes szolgálati évek száma	a rokkantság III. csoportjában az illetményátlag %-a:	II.	I.
0	60,0	65,0	70,0
1	61,0	66,0	71,0
2	62,0	67,0	72,0
3	63,0	68,0	73,0
4	64,0	69,0	74,0
5	65,0	70,0	75,0
6	66,0	71,0	76,0
7	67,0	72,0	77,0
8	68,0	73,0	78,0
9	69,0	74,0	79,0
10	70,0	75,0	80,0
11	71,0	76,0	81,0
12	72,0	77,0	82,0
13	73,0	78,0	83,0
14	74,0	79,0	84,0
15	75,0	80,0	85,0
16	76,0	81,0	86,0
17	77,0	82,0	87,0
18	78,0	83,0	88,0
19	79,0	84,0	89,0
20	80,0	85,0	90,0
21	81,0	86,0	91,0
22	82,0	87,0	92,0
23	83,0	88,0	93,0

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /38

Ha a teljes szolgálati évek száma	a rokkantság III. csoportjában az illetményátlag %-a:	II.	I.
24	84,0	89,0	94,0
25	85,0	90,0	95,0
26	86,0	91,0	96,0
27	87,0	92,0	97,0
28	88,0	93,0	98,0
29	89,0	94,0	99,0
30	90,0	95.0	100,0
31	91,0	96,0	100,0
32	92,0	97,0	100,0
33	93,0	98,0	100,0
34	94,0	99,0	100,0
35	95,0	100,0	100,0
36	96,0	100,0	100,0
37	97,0	100,0	100,0
38	98,0	100,0	100,0
39	99,0	100,0	100,0
40 és ennél több	100,0	100,0	100,0

Megjegyzés: a szolgálati kötelmekkel összefüggő rokkantsági nyugdíj mértékszabálya nem változott meg 1981. július 1-től.

ÁBTL - 4.2 - 48102/15/1983 /39